

Programa Europai: pilietinės visuomenės pasiūlymai

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Pirmininko pristatymas

Pirmą kartą savo istorijoje Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas labai tinkamu metu priėmė dokumentą, kuriame išdėstė bendrą išsamų požiūrį į vykstančią politinę diskusiją dėl konkrečių ir skubiai spręstinių Europos problemų. Dokumentas pavadintas „Programa Europai: pilietinės visuomenės pasiūlymai“.

Šioje programoje Komitetas pristatė savo poziciją dviem svarbiais klausimais: dėl būtinybės pradėti ekonomikos ir socialinės padėties atkūrimą ir dėl Europos Parlamento rinkimų.

Programoje Komitetas ragina Europos institucijas, valstybes nares, politines ir socialines jėgas, taigi ir Europos Sąjungos piliečius, Europos Parlamento rinkimus sieti ne tik su nacionaliniais interesais, bet ir su Europos tikslais. Tai ypač svarbu šiuo metu, kai visos Europos valstybės svarsto ekonomikos ir finansų atkūrimo klausimą. Šioje diskusijoje reikėtų rasti visai Europos bendrus sprendimus.

Dokumente „Programa Europai: pilietinės visuomenės pasiūlymai“ Komitetas institucijoms siūlo priemones ir veiksmus, kurių reikia imtis Europoje siekiant remti į pažangą orientuotą nuoseklų ekonomikos ir socialinės padėties atkūrimą. Komitetas užsibrėžė tikslą skatinti Europos integracijos ir demokratijos konsolidavimą ir pateikti atsakymus į piliečiams rūpimus klausimus.

Vienas tokių klausimų – Europos projekto prasmės suvokimas: jo tikslas – ne tik sukurti rinką ir institucijas, bet ir skatinti kokybišką mūsų visuomenės vystymąsi.

EESRK pirmininkas Mario Sepi
2009 m. kovo 24 d., Briuselis

Įžanga

„Programoje Europai: pilietinės visuomenės pasiūlymai“ keliami trejopo pobūdžio pagrindiniai tikslai: ateities, politiniai ir instituciniai.

Apibrėžiant ateities tikslus atskleidžiamas *esminis* Komiteto *vaidmuo*: šioje programoje, kuri yra nuoseklaus Komiteto darbo išraiška, pateiktas Europos Sąjungos organizuotai pilietinei visuomenei atstovaujančių Komiteto narių požiūris į sprendimus, kurie turi būti priimti Europoje siekiant užtikrinti krizės apimto pasaulio tvarią ateitį.

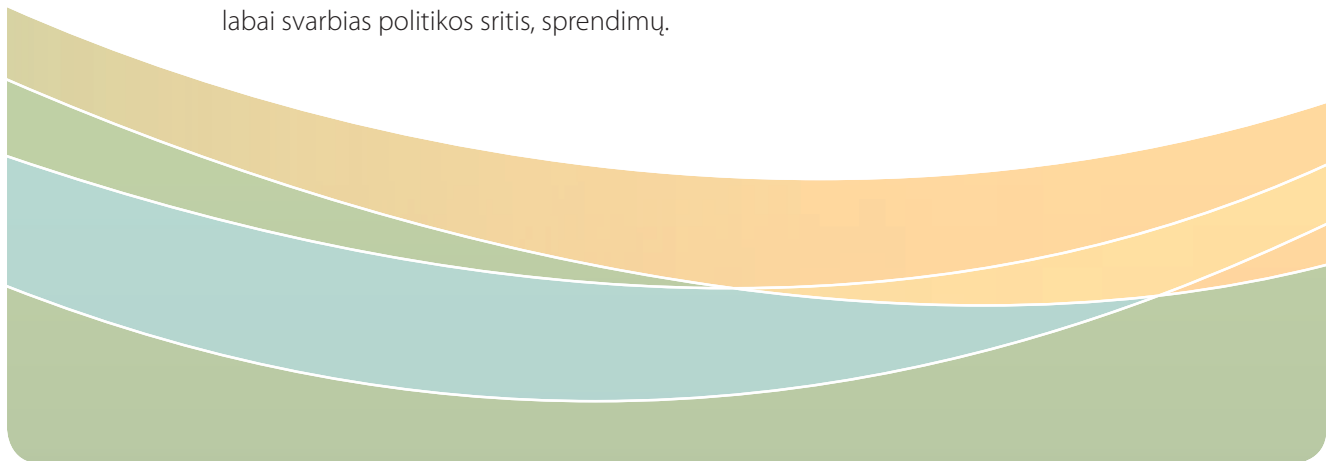
Politinis Komiteto tikslas – pristatyti pilietinės visuomenės kreipimąsi į kitas institucijas, visų pirma Europos Parlamentą, Europos Komisiją ir Tarybą, ir paremti jų veiksmus įgyvendinant bendrus Europos tikslus.

Galiausiai, institucinis Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto tikslas – aktyviai dalyvauti diskusijose sprendžiant problemas, kurios artimiausiu metu iškilis Europai, ir pasiūlyti Europos institucijoms konkrečias priemones.

Šiuos tris tikslus sieja bendra, svarbiausią Komiteto tikslą atspindinti, idėja: užtikrinti įtrauktimi ir solidarumu grindžiamą Europos modelį, kuris padėtų geriau derinti ekonomikos ir politikos taisykles, nustatytas remiantis bendradarbiavimo ir integracijos strategija.

Dėl finansų rinkose kilusios ir vėliau viso pasaulio ekonomiką apėmusios krizės mūsų visuomenei kyla naujų problemų ir tuo pat metu gilėja esamos: skurdo, socialinės pusiausvyros, įmonių gyvybingumo ir inovacijų, gamtos išteklių, energijos šaltinių, migracijos.

Vykstant tokioms precedento neturinčioms permainoms pilietinė visuomenė ir piliečiai tikisi konkrečių Europos institucijų, kurios atsakingos už Europos ateičiai labai svarbias politikos sritis, sprendimų.

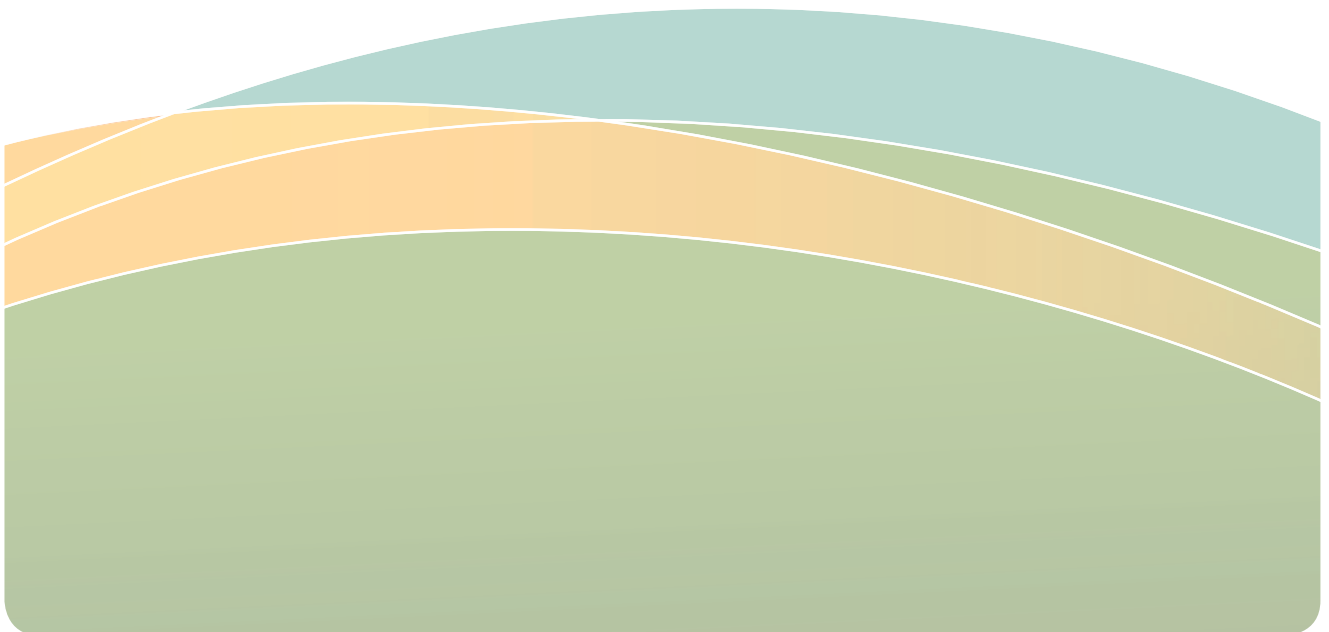

Europos Sąjunga pasiryžusi atlikti ilgalaikio vystymosi modelio iniciatorės vaidmenį. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ragina institucijas priimti ryžtingus sprendimus, kad Europa deramai atliktų savo vaidmenį.

Keičiantis Europos institucijų, kurioms teks veikti šia kryptimi, sudėčiai svarbu išgirsti pilietinės visuomenės, kurią sudaro su ekonominėmis ir socialinėmis realijomis tiesiogiai susijusios aktyviausios jėgos, balsą.

Komitetas pateikė pasiūlymus keturiais svarbiausiais klausimais: ekonomikos atgaivinimo, pagrindinių teisių ir Europos socialinio modelio, tvaraus vystymosi ir valdymo.

Šios temos nagrinėjamos 22 teminiuose dokumentuose, kuriuose aptariami svarstytinai pripažinti konkretūs klausimai. Įvairios Komiteto struktūros aktyviai dalyvavo rengiant dokumentus. Didžiausią darbą atliko ad hoc grupės, kurios susumavo Komiteto nuomonėse pateiktas svarbiausias politines rekomendacijas jų sinergijos požiūriu, atspindinčias atskirų Komiteto narių, trijų grupių ir skyrių nuostatas.

1 Ekonomikos atgaivinimas trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu

2 Atnaujinta Lisabonos strategija po 2010 m.

3 Tvirta pramonės bazė Europos ekonomikai

4 MVĮ – varomoji augimo ir užimtumo jėga

5 Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra konkurencingumui remti

6 Finansų sistema Europos socialinei rinkos ekonomikai stiprinti

7 Sanglaudos politikos indėlis į realiąją ekonomiką

8 Naujoji Europos socialinių veikslių programa

9 Europos socialinės darbotvarkės atnaujinimas

10 Socialinės atskirties problemos sprendimas

11 Trečiųjų šalių piliečių integracijos skatinimas

12 Pagarba pagrindinėms teisėms

- Atsinaujinimas įgyvendinant tvarų vystymąsi
- Tvarus mūsų gamtos išteklių valdymas
- Ryžtingi veiksmai sprendžiant klimato kaitos problemas
- Energijos saugumas – bendras tikslas
- Energijos vartojimo efektyvumo potencialo išnaudojimas
- Modernus tarptautinių organizacijų valdymas
- Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių skatinimas pasaulio mastu
- Tarptautinė Europos modelio sklaida
- Pasaulinė maisto problema ir Europos vystomoji politika
- Dalyvaujamoji demokratija ir piliečių iniciatyvos Europos Sąjungoje

Tvarus vystymasis

Valdymas

Ekonomikos atgaivinimas trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu

Pasaulio ekonomikos krizė Europai sudavė stiprų smūgį. Vartotojų ir investuotojų pasitikėjimui stabilizuoti reikia imtis kuo skubesnių ir tikslingesnių veiksmų. Būtina dėmesį vėl sutelkti į ilgesnės trukmės tikslus ir vertybes.

Kyla pavojus, kad skirtumai tarp šalių Europoje didės. Reikia „nauju socialiniu paktu“ aiškiai parodyti piliečiams, ypač labiausiai pažeidžiamiems, kad politiniai veikėjai jų nepaliko likimo valiai.

Ekonomikos valdymas reikalauja geresnio suderinimo ir tinkamo koordinavimo. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ragina visus suinteresuotuosius subjektus, ypač valstybes nares ir Europos Komisiją, suderinti ekonomikos atgaivinimo priemones ir nedelsiant jas įgyvendinti, atsižvelgiant į šias rekomendacijas:

1. Kad ekonomika dabartinį nuosmukį įveiktų sustiprėjusi, reikia daugiau investuoti į inovacijas, infrastruktūrą, mokslinius tyrimus ir švietimą. Privaloma pirmenybę teikti energiją taupantiems ir aplinką tausojantiems projektams, siekiant paspartinti perėjimą prie mažai anglies dioksido išmetančios, „žaliosios“ ekonomikos. Teikiant paramą verslo sektoriui reikia užtikrinti įmonėms, ypač MVĮ, paprastesnes sąlygas finansavimui gauti, tačiau tokią paramą galima teikti tik su sąlyga, kad veikia tinkamos įmonės valdymo struktūros. Stabilumo ir augimo pakto reikalavimai neturėtų kliudyti į

ateitį orientuotoms investicijoms, kuriomis kuriamas būsimas ekonomikos augimo potencialas.

2. Valstybių narių mokesčių bazė turės būti praplėsta, ypač naikinant „mokesčių rojus“, baigiant mokesčių konkurenciją ir imantis priemonių, skirtų kovoti su mokesčių mokėjimo vengimu ir sukčiavimu. Reikia pareikalauti, kad savo indėlį įneštų tie, kurie pasinaudojo tinkamo finansų rinkų reguliavimo stoka.
3. Darbo rinkos politika turi skatinti sumanų ekonomikos restruktūrizavimą. Reikia stengtis, kad visi ūkio subjektai darbuotojus išsaugotų ir mokytų, o ne atleistų. Paramą bedarbiams reikėtų susieti su naujų įgūdžių įgijimu ir perkvalifikavimu. Ekonomikos nuosmukio sąlygomis jaunimo įtraukimas į darbo rinką turėtų būti pats svarbiausias prioritetas.
4. Būtina rasti specialius sprendimus, skirtus mažas pajamams gaunantiems žmonėms. Šioje srityje vartojimą paskatinti galėtų tam tikros tikslinės, tiesioginės išmokos, pvz., laikinai padidintos išmokos bedarbiams ir ypatingos paskirties, visuotinius interesus tenkinančios išmokos, kaip antai stipendijos ir klimato apsaugos čekiai, kurie galėtų būti naudojami perkant saulės energijos įrangą ar nuolatinis viešojo transporto bilietus.

5. Socialiniai partneriai, derėdamiesi dėl kolektyvinių sutarčių, privalo laikytis vidutinės trukmės strategijos, pagal kurią darbo užmokesčio didinimas būtų susietas su gamybos apimčių augimu. Krizei įveikti ir paprastų piliečių patiriamoms ekonominėms bei socialinėms pasekmėms sušvelninti reikia aktyvesnio socialinio dialogo.
6. Vis daugiau dėmesio reikėtų skirti bendriems Europos projektams. Didesnis lankstumas taikant skirtingas Europos Sąjungos biudžeto eilutes sudarytų sąlygas tokius projektus iš dalies finansuoti iš nepanaudotų lėšų. Europos Sąjungos lėšos (pvz., struktūrinių fondų lėšos) turėtų būti skiriamos lanksčiai ir pragmatiškai, stengiantis, kad tokios lėšos kuo greičiau atneštų naudos.
7. Reikėtų išsamiau apsvarstyti mintį išleisti Europos obligacijas iš Europos nepriklausomo turto fondo.
8. Europos Sąjunga privalo parodyti solidarumą ES šalims, turinčioms mokėjimų balanso problemų, ypač naujosioms Europos Sąjungos valstybėms narėms.
9. Reikia pasaulio mastu suderintais veiksmais reorganizuoti finansų rinkas, laikantis tvarumo kriterijų, taikant tinkamas paskatas, ir sudarančių sąlygas kurti patikimus finansinius produktus, kurie paremtų realiąją ekonomiką. ■

Atnaujinta Lisabonos strategija po 2010 m.

Europa kenčia nuo finansų ir ekonomikos krizės. Susiklosčiusi padėtis yra Europos Sąjungos ir Lisabonos strategijos išbandymas.

Lisabonos strategijos ir jos trijų tarpusavyje susijusių ramsčių – augimo ir konkurencingumo, tvaraus vystymosi ir socialinės įtraukties bei užimtumo – tikslas yra atremti globalizuoto pasaulio iššūkius. Tai nepaprastai svarbus projektas visiems, visų kuriamas ir visų įgyvendinamas.

Būtent dabartiniu Lisabonos strategijos ciklo laikotarpiu, kuris truks iki 2010 m., būtina pasirngti šios strategijos atnaujinimui. Valstybės narės turi prisiimti aiškią atsakomybę už Lisabonos darbotvarkės įgyvendinimą, būtina sustiprinti koordinavimą Europos lygmeniu. Dabartiniai prioritetai išlieka, tačiau reikia dėti ypatingas pastangas gerinant valdymą ir jo priemones, įtraukti kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų ir plėsti strategijos išorės dimensiją. Pastaroji turi būti paremta požiūriu, kuris orientuojamas į bendradarbiavimą ir tvarų vystymąsi.

Esant giliai ekonomikos krizei Komitetas siūlo šias politines priemones, kuriomis būtų atnaujinta Lisabonos strategija po 2010 m., ir rekomenduoja:

1. Parengti Europos Komisijos pasiūlymą dėl *Atnaujintos Europos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos (2010–2015)*,

kuriame būtų peržiūrėtos dabartinės Lisabonos strategijos prioritetinės sritys, įtrauktas strategijos išorės aspektas, pabrėžtas poreikis dabartinio ekonomikos nuosmukio laikotarpiu Lisabonos darbotvarkę orientuoti į ateitį, gerinti valdymą visais lygmenimis ir parengti įtikinamą Europos visuomenei skirtą komunikacijos strategiją.

2. Taryboje veiksmingiau koordinuoti politikos priemones nacionaliniu lygmeniu ir pateikti valstybėms konkrečias rekomendacijas, taip pat įgyvendinimo gaires. Kiekvienai valstybei narei parengti lengvai prieinamą duomenų banką, kuriame būtų pateikiama informacija apie šių rekomendacijų įgyvendinimą, su gairėmis susijusį vėlavimą ir įgyvendinimo problemas. Nustatyti sritis, kuriose koordinavimo tarp valstybių narių stoka nesuderintose politikos srityse lemia arba gali lemti neigiamas politikos pasekmes ir (arba) netinkamą išteklių paskirstymą. Pabandyti įvertinti šių sričių *nesuderinimo Europos mastu kainą*.
3. Taryboje atvirai įvertinti Komisijos pasiūlymus dėl valstybėms narėms skirtų gairių ir parengti konkrečias išvadas dėl nacionalinės politikos formavimo. Užtikrinti veiksmingesnį makroekonominį koordinavimą tarp valstybių narių.

4. Išsamiai įvertinti Europos projektus, kurie galėtų sustiprinti pasiūlos aspektą ekonomikoje, ypatingą dėmesį skiriant MVI, skatinti Europos integraciją ir prisidėti prie Sutarties tikslų įgyvendinimo.
5. Užtikrinti, kad ES vidaus politikoje būtų atsižvelgiama į pasaulinius iššūkius, o Europos strateginiai tikslai būtų aiškiai paremti pasaulio požiūriu į globalizaciją, pavyzdžiui:
 - skatinant griežtus susitarimus dėl darbo, aplinkos, intelektinės nuosavybės ir pan.,
 - formuojant bendrą požiūrį į besivystančias šalis,
 - propaguojant Europos socialinį modelį visame pasaulyje.
6. Priimti Tarybos rezoliuciją, kuri užtikrintų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant atnaujintą Lisabonos strategiją, numatant jai didesnį vaidmenį nuo strategijos koncepcijos kūrimo iki jos įgyvendinimo tiek nacionaliniu ir Europos lygmeniu, tiek pasaulio mastu.
7. Veiksmingiau naudoti Europos Parlamento ryšių su nacionaliniais parlamentais tinklą, kad vyriausybės būtų paskatintos imtis būtinų priemonių tiek Europos, tiek nacionaliniu lygmeniu. ■

Tvirta pramonės bazė Europos ekonomikai

Pramonės politikai Europos darbotvarkėje skiriama garbinga vieta. Taip turėtų būti ir toliau. Jos tikslas – užtikrinti atviras rinkas ir kartu užkirsti kelią konkurenciją iškreipiančiam valstybės kišimuisi. Tai itin svarbu išgyvenant dabartinę krizę, dėl kurios kyla grėsmė, kad padidės protekcionizmo mastas.

Niekada tvirtos pramonės bazės svarba nebuvo tokia aiški, kaip dabartiniu ekonomikos krizės laikotarpiu. Atsižvelgiant į finansinių spekuliacijų audrą, tikroji pramonės svarba *realiajai ekonomikai* tampa akivaizdi. Pramonė ir verslo paslaugos yra itin svarbios gerovei, kadangi jos sukuria materialines vertybes ir sudaro naujų darbo vietų kūrimo galimybes. Nepaisant to, ši krizė pramonei turi itin skaudžių pasekmių, todėl Europa privalo rasti bendrą sprendimą remdamasi Lisabonos strategija.

Dabartinė nepaprasta padėtis neturi užgožti Europos ilgalaikių pramonės sektorių iššūkių: didėjanti konkurencija – kartais nesąžiningomis sąlygomis – dėl globalizuotų rinkų, kvalifikacijų struktūros neatitikimas poreikiams (ypač inžinerijos sektoriuje), verslumo stoka, itin didelė biurokratija, neužtikrintas apsirūpinimo žaliavomis ir energija saugumas, būtinybė rasti tinkamus ir tarptautiniu lygiu suderintus klimato kaitos problemos sprendimus, kurie nekenktų konkurencingumui, ir pan.

Turėdamas tai omenyje, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ragina rasti pusiausvyrą tarp Europos Sąjungos pramonės

konkurencingumo išsaugojimo, socialiai priimtinių pokyčių būtinybės ir tvarumo, bei rekomenduoja įgyvendinti šias priemones:

1. Vykdyti pramonės politiką, kuria siekiama apsaugoti vidaus rinką ir gerinti konkurencingumą kompleksiskai įgyvendinant horizontalias ir konkreitiems sektoriams skirtas priemones ir kuriant geresnius teisės aktus bei užtikrinant jų įgyvendinimą.
2. Atkreipti ypatingą dėmesį į MVĮ ir įmones, vykdančias veiklą pradinėse ir tarpinėse vertės grandinės grandyse.
3. Skatinti verslo paslaugas, kurioms dažnai Europos Sąjungos lygiu neskiriama pakankamai dėmesio, kaip priemonę pramonės sektorių veiklos rezultatams gerinti ir konkurenciniam pranašumui pasaulio rinkoje įgyti.
4. Remti inovacijų diegimą Europos Sąjungos lėšomis, taip pat priimant ir įgyvendinant atitinkamus teisės aktus dėl intelektualinės nuosavybės. Turėtų būti skubiai patvirtintas Bendrijos patentas.
5. Skatinti tokią pramonės politiką, kuria atsižvelgiama į tvaraus vystymosi tikslus ir plečiama ekologinė pramonė. Klimato apsaugos politika neturėtų pažeisti pusiausvyros tarp trijų tvarumo veiksnių ir būtinybės išsaugoti Europos Sąjungos pramonės konkurencingumą.
6. Užtikrinti Europos pramonei vienodas sąlygas globalioje rinkoje, pvz., skatinant

- į prekybos sutartis įtraukti socialinius ir aplinkos apsaugos standartus.
7. Sukurti tinkamas sąlygas Europos pavyzdiniams pramoniniams projektams įgyvendinti.
 8. Skatinti verslumą ir vystyti žmogiškuosius išteklius užtikrinant, kad Europos profesinis rengimas būtų suderintas su pramonės poreikiais, ir į pramonės sektorius, ypač inžinerijos ir technologijos, pritraukiant kvalifikuotus darbuotojus ir jaunimą.
 9. Garantuoti apsirūpinimo energija ir žaliavomis saugumą užtikrinant rinkos ir kainų skaidrumą.
 10. Sudaryti sąlygas „socialiai ir ekonomiškai atsakingų regionų“ atsiradimui. Tokie regionai konkrečioje, panašios struktūros srityje užtikrintų suderintą išteklių skyrimą visoms didelio masto pramoninėms iniciatyvoms. ■

MVĮ – varomoji augimo ir užimtumo jėga

4

Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) yra Europos ekonomikos ir jos socialinio modelio pagrindas; nepaprastai svarbu jas remti siekiant išlaisvinti augimo ir darbo vietų kūrimo potencialą, kuriam atstovauja 23 mln. Europos Sąjungoje veikiančių MVĮ.

Ekonomikos krizės laikotarpiu MVĮ ir savarankiškai dirbantys asmenys yra ypač pažeidžiami ir dažnai susiduria su finansiniais sunkumais, kurie gali juos sužlugdyti.

Nepaisant to, MVĮ turi didžiausią potencialą atsinaujinti, ekonomikos sunkumus paversti verslo galimybėmis, laiku prisitaikyti ir keistis. Todėl šios įmonės yra svarbiausias augimo ir užimtumo šaltinis.

Atsižvelgdamas į šias aplinkybas, Komitetas yra tvirtai įsitikinęs, kad Taryba, Parlamentas ir Komisija turėtų dėti daugiau pastangų remti MVĮ ir padėti stiprinti verslumą ekonomikos atkūrimo laikotarpiu, įgyvendindami šias priemones:

1. Komisija turėtų nedelsdama parengti gaires, kuriose būtų pateiktas aiškus konkrečių priemonių, apibrėžtų iniciatyvoje *Small Business Act*, įgyvendinimo grafikas.
2. Komisijos departamentai turėtų geriau koordinuoti savo veiklą, kad galėtų padėti MVĮ, be to, remti įmonių „europėizavimą“.
3. Būtinos konkrečios priemonės, įgyvendinančios oficialų įsipareigojimą mažinti biurokratinę naštą, pavyzdžiui, „vieno langelio“ sistemos visoms administracinėms procedūroms įdiegimas.
4. Reikėtų nedelsiant įsipareigoti kurti ir įgyvendinti Europos priemones, skatinančias kapitalizaciją, tinklaveiką, investicijas ir mokymąsi visą gyvenimą MVĮ ir tarp savarankiškai dirbančių asmenų.
5. Būtina sukurti darnią sistemą, užtikrinančią, kad MVĮ, kaip pagrindiniam Europos ekonomikos veiksmui, Bendrijos politikoje būtų skiriama daugiausia dėmesio.
6. Reikėtų pagerinti veiklos sąlygas pradinėms ir tarpinėms įmonėms (PTĮ, t. y. toms įmonėms, kurios yra tiekimo grandinės pradinės ir tarpinės grandys).
7. Būtina daugiau pastangų siekiant pagerinti MVĮ ir PTĮ sąlygas dalyvauti 7-oje bendrojoje mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programoje, MTPPI programose ir *Eurostars* iniciatyvoje.
8. MVĮ ir PTĮ reikia užtikrinti geresnes galimybes gauti finansavimą. Siekiant šio tikslo reikėtų sustiprinti Europos pamatinę sistemą MVĮ mikrokreditavimui, pavyzdžiui:

»»

- sudaryti Europos mikrokreditų fondo ir įvairių veikiančių mikrokreditavimo įstaigų susitarimų paketą,
- sukurti ES reitingavimo sistemą,
- apmokyti mikrokreditavimu suinteresuotus ir teikiančius paraišką dėl mikrokreditų subjektus. ■

Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra konkurencingumui remti

Moksliniai tyrimai, technologijų plėtra ir inovacijos (MTTPI) yra svarbi Europos konkurencingumo varomoji jėga ir padeda užtikrinti tolesnį Europos pirmavimą pasaulyje.

Konkurencingumą sunku įvertinti naudojant, kaip įprasta, tik nacionalinį BVP rodiklį, nes konkurencingumą pasiekti galima tik tada, kai veikla vykdoma tvariai socialiniu, ekonominiu ir aplinkos apsaugos požiūriu.

Tvarumas nėra tikslas, bet nuolatinis procesas, užtikrinantis, kad Europa išsaugotų savo konkurencingumą aktyviai dalyvaudama MTTPI veikloje, kuri grindžiama trimis svarbiais aspektais: naudingumo žmonėms, ekologiškumo ir pelningumo.

Kad moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra būtų naudingesnė tvariam Europos konkurencingumui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateikia Europos Sąjungos institucijoms šias rekomendacijas:

1. Remiantis plataus masto bendru sutarimu patvirtinti visuotinį konkurencingumo rodiklį, kuris būtų tikslesnis nei BVP ir apimtų socialinius, ekonominius ir aplinkos apsaugos konkurencingumo aspektus.
2. Toliau stiprinti ir remti Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE), nuolat gerinant Europos mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir parengiant nacionalines ir regionines MTTPI gaires.
3. Nuolat skatinti Europos mokslinių tyrimų partnerystę taikant finansines ir mokesčines priemones ir vystant infrastruktūrą, taip pat skatinti kurti strategines partnerystes tarptautiniu lygiu.
4. Nustatyti mokslinių tyrimų tikslus užtikrinant, kad nebūtų varžomas tyrėjų kūrybiškumas, vadovaujantis principu „iš apačios į viršų“, kuriuo galima atsižvelgti į MTTPI subjektų nurodytas realijas.
5. Finansavimo priemonėms taikyti globalų požiūrį siekiant optimaliai išnaudoti MTTPI potencialą Europoje.
6. Reikėtų nuolat remti švietimo institucijas, padedant joms suprasti ir patenkinti pramonės poreikius, susijusius su MTTPI.
7. Stimuliuoti pramonėje verslumu paremtą mąstymą ir skatinti labiau atsiverti inovacijų diegimo procesui Europoje.
8. Nuolat vertinti ir gerinti mokslininkų priėmimo Europos mokslinių tyrimų erdvėje sąlygas, kad ji būtų patraukli geriausiems.
9. Ypatingą dėmesį skirti Europos MVĮ gebėjimui diegti inovacijas ir jų indėliui MTTPI srityje.
10. Skirti didesnę finansavimą MTTPI, skirtiems informacijos sklaidos technologijoms, pvz., informacinėms ir komunikacijų technologijoms (IKT), atsižvelgiant į tai, kad šios technologijos yra inovacijų šaltinis kitiems mokslinių tyrimų sektoriams. ■

Finansų sistema Europos socialinei rinkos ekonomikai stiprinti

Pasaulinė finansų krizė ištirpdė milijardus JAV dolerių, investuotų į įvairius finansinius produktus. Europos šalių vyriausybės nacionaliniu ir Europos lygiu ėmėsi drastiškų priemonių siekdamas sutvirtinti ir stabilizuoti finansų sistemą. Tačiau jos tuoj pasieks savo galimybių ribas.

Europos Komisijos sudaryta ekspertų grupė, kuriai vadovavo Jacques De Larosière, parengė ataskaitą, kurioje sudėtingos krizės priežastys ir padariniai išnagrinėti tik iš dalies. Be to, šioje ataskaitoje nevisiškai išanalizuotos korekcinės priemonės, joje nesūdomi tokio masto pokyčiai, kurie būtų reikalingi norint finansų rinkų subjektams užtikrinti vienodas sąlygas.

Komitetas, siekdamas padėti Europos politikos formuotojams restruktūrizuoti finansų rinkas neapsiribojant vien krizės valdymo priemonėmis ir sugrąžinti pasitikėjimą finansų institucijomis, siūlo šias priemones, kurios turėtų būti paremtos Europos ir nacionaliniais ekonomikos atkūrimo planais ir kitomis pasitikėjimą stiprinančiomis priemonėmis:

1. Reikėtų numatyti veiksmingas tarptautines ir Europos bankininkystės reguliavimo ir priežiūros struktūras, kurios vartotojams, valstybės reguliavimo institucijoms, investuotojams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams užtikrintų finansų rinkų stabilumą ir skaidrumą. Kad būtų galima ilgam laikui susigrąžinti pasitikėjimą, šios struktūros turi aiškiai apibrėžti finansų institucijų vadovų, patarėjų finansiniais klausimais, produktų kūrėjų, reitingų agentūrų ir kitų finansų rinkos subjektų atsakomybę.
2. Būsimoje sistemoje turėtų būti aiškiai nustatyta atsakomybė už reguliavimą ir priežiūrą nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygiu, numatytos institucijos, užtikrinančios būtiną valdžios institucijų bendradarbiavimą, pasirūpinta apsauga nuo finansų rinkos subjektų asmeninio noro pasipelnyti ir kolektyvinio savanau-diškumo, skaidrumui užtikrinti numatytas pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimas ir garantuojama, kad bankininkystės sektorius daugiausia dėmesio skirs pagrindinei savo veiklai – aprūpinti realiąją ekonomiką teikti reikalingu kapitalu.
3. Finansų sektoriaus dalyvių pelno siekimas turi būti nukreiptas realiosios ekonomikos-reikmėms tenkinti. Reikėtų sukurti europinę priemonę, kuri Europos santaupas nukreiptų į produktyvias investicijas.
4. Būtina vykdyti išankstinę kontrolę, kuri leistų nustatyti su naujais produktais ir paslaugomis susijusią riziką, ir nuolatinę reikiamus įgali-ojimus turinčių kompetentingų institucijų vykdomą priežiūrą.
5. Tokia nauja finansų sektoriaus struktūra turėtų sustiprinti bendrą Europos finansinių paslaugų rinką, kurioje taip pat būtų

atsižvelgiama į nacionalinių rinkų ypatumus, ir paremti savitarpio pagalba grindžiamas arba visuotinės svarbos interesą tenkinančias institucijas.

6. Reguliavimo reikalavimai turėtų būti taikomi visiems subjektams. Alternatyvaus investavimo fondams (*hedge funds*), investiciniams bankams, nepriklausomiems turto fondams ir kitiems kapitalo fondams turėtų būti nustatyta prievolė deklaruoti savo veiklą Europos kapitalo rinkoje. Apie jų ekonominius ir strateginius tikslus, darbuotojų ir vadovų įgaliojimus turėtų būti skelbiama
7. Rengiant finansines ataskaitas turėtų būti vėl laikomasi išsamumo ir ekonominio realizmo (grįžimas prie realios vertės) principų. Šių reikalavimų pirmiausia turėtų laikytis bankai, taip pat holdingo bendrovės. Jie turi užtikrinti, kad dėl pervertinto turto nesumažėtų ataskaitų patikimumas, ir informuoti apie savo holdingo, taip pat ir bendrovių ir filialų holdingo bendroves. ■

valdymo ataskaitoje. Vadovų, priimančių sprendimus dėl bendrovės veiklos ir verslo krypties, atsakomybė turėtų būti laikoma jų asmenine atsakomybe.

Sanglaudos politikos indėlis į realiąją ekonomiką

Tebesitęsianti krizė atskleidė nuolatinius Europos ekonomikos struktūrinius trūkumus. Norint įveikti šiuos trūkumus, Europos Sąjungos sanglaudos politiką reikia įgyvendinti kryptingiau.

ES sanglaudos politika, kuriai 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu iš struktūrinių fondų skirta 347 mlrd. EUR (100 EUR vienam gyventojui per metus), skatina investicijas į realiąją ekonomiką. Apie 70 proc. dabartiniu laikotarpiu sanglaudai numatytų lėšų skirta Lisabonos darbotvarkės prioritetams: moksliniams tyrimams ir inovacijoms, infrastruktūros gerinimui ir žmogiškojo kapitalo potencialo vystymui.

Europos Komisijos ekonomikos atgaivinimo plane numatoma pagreitinoti projektų, gaunančių paramą iš struktūrinių fondų, įgyvendinimą, taip pat užtikrinti, kad šie fondai labiau atitiktų dėl krizės atsirandančius poreikius. Komisijos manymu, išankstinio projektų finansavimo padidinimas ir stambių projektų išlaidų kompensavimo pagreitinimas prisidės prie ūkinės veiklos skatinimo šioje kritinėje ekonomikos nuosmukio fazėje.

Komitetas visapusiškai remia Europos Komisijos pasiūlytus konkrečius veiksmus sanglaudos politikos ir struktūrinių fondų srityje. Jis mano, kad aktyvus, suderintas ir veiksmingas turimų išteklių naudojimas Bendrijos, nacionaliniu ir regionų lygmeniu padės Europai įveikti krizę ir tapti dar stipresne. Šiuo tikslu jis rekomenduoja imtis tokių priemonių:

1. Pagrindinė struktūrinių fondų užduotis turi likti ta pati: stiprinti Europos regionų sanglaudą ir užtikrinti reikiamų infrastruktūrų plėtojimą neseniai įstojusiose į Europos Sąjungos valstybėse narėse laikantis Lisabonos darbotvarkės prioritetų. Tam būtina geriau koordinuoti įvairių Komisijos organų veiklą.
2. Reikia supaprastinti Bendrijos teisės aktus bei procedūras ir priderinti juos prie realių poreikių. Būtina užtikrinti geresnį struktūrinių fondų ir regioninės politikos valdymą – tiek Komisija, tiek ir valstybės narės privalo pripažinti aktyvų organizuotos pilietinės visuomenės ir privataus sektoriaus vaidmenį rengiant ir ypač įgyvendinant projektus.
3. Komisija turėtų parengti konkrečius pasiūlymus, kaip spręsti su regioninės politikos projektų išankstiniu finansavimu susijusias problemas: pernelyg ilgi mokėjimo terminai, pasiūlytų projektų tvarumas ir *de minimis* taisyklės.
4. Europos Sąjungos sanglaudos politika neturėtų apsiriboti vien tik finansavimo programomis. Greta dabartinių programų vykdymo Komitetas tvirtai pasisako už perspektyvią sanglaudos politiką Europai, kurioje ypatingas dėmesys būtų skiriamas miestams, didelėms urbanizuotoms teritorijoms ir metropolinėms zonoms. ■

Naujoji Europos socialinių veikslių programa

Ekonomikos krizė neturėjo tapti socialine krize. Nors Europos piliečiams dėl Europos socialinio modelio krizės padariniai mažiau skaudūs, Europos Sąjungai reikėtų pasinaudoti kritiška pasaulinės ekonomikos padėtimi ir dar kartą patvirtinti savo socialinės politikos tikslus ir svarbiausius siekius.

Norint sugrąžinti visuomenei pasitikėjimą vieninga ir solidaria Europa, Europos institucijos privalo kurti naują Europos socialinių veikslių programą, kuria būtų atsižvelgta į piliečių, kuriems tenka susidurti su globalizacijos iššūkiais, poreikius. Programos pagrindu turi tapti bendros pastangos, kurių tikslas – solidarumo ir pagarbos darbuotojams stiprinimas bei pagrindinių socialinių standartų ir ekonomikos konkurencingumo užtikrinimas. Reikia parengti veikslių planą gerokai ilgesniam laikotarpiui nei iki 2010 m., ryžtingai pasitelkiant visas sutartyse numatytas priemones: teisės aktus, atvirąjį koordinavimo metodą, socialinį dialogą, piliečių iniciatyvas apimančią dialogą su pilietine visuomene.

Komitetas rekomenduoja, kad nauja Europos socialinių veikslių programa apimtų:

1. Naujuosius Lisabonos sutarties socialinius tikslus, konkrečiai – „visišką užimtumą ir socialinę pažangą“.
2. Antrojo Europos socialiniam modeliui skirto Europos Vadovų Tarybos susitikimo (Hampton Court 2) perspektyvą ir socialinėms realijoms skirtų aukščiausio lygio piliečių susitikimų organizavimą padedant Komitetui.
3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nustatytą pagrindinių socialinių teisių užtikrinimą.
4. Socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės indėlį į programos kūrimą.
5. Tikslinius gerovės rodiklius nustatančios Socialinio tvarumo chartijos priėmimą.
6. Tarptautinės darbo organizacijos konvencijų ratifikavimą ir įgyvendinimą.
7. Modernios užimtumo politikos įgyvendinimą, kuri socialinės partnerystės ir žinių gilinimo pagalba leistų numatyti pokyčius.
8. Užimtumą skatinančių socialinių nuostatų, kurios užtikrintų kokybišką darbą, darbo jėgos mobilumą ir teisingą darbo užmokestį, priėmimą.
9. Toliaregiškus teisės aktus, kurie pašalintų kliūtis dar nepriimtoms direktyvoms arba pagerintų tam tikras galiojančias direktyvas, leistų laipsniškai atsisakyti išimčių ir numatyti naujas užimtumo formas ir naujus pavojus darbe.
10. Socialinių partnerių ir organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimą perkeltiant į nacionalinę teisę Bendrijos socialinius teisės aktus, juos įgyvendinant ir vertinant.

11. Bendrą reguliavimą, savireguliaciją, susitarimus, savanoriškus elgesio kodeksus ir normas, kurie, laikantis įmonių socialinės atsakomybės principų, papildytų pagrindinius Europos Sąjungos teisės aktus socialinėje srityje.
12. Stabilus teisinio pagrindo, kuris skatintų kolektyvinius tarpvalstybinius susitarimus, priėmimą.
13. Dalyvaujamosios demokratijos, socialinio ir pilietinio dialogo stiprinimą pasinaudojant naujomis Lisabonos sutarties teikiamomis galimybėmis.
14. Piliečių iniciatyvos teisę – dar vieną būdą kurti socialinę Europą, kuri būtų artimesnė piliečiams;
15. Galimybių, kurias teikia Lisabonos sutartyje numatytas tvirtesnis bendradarbiavimas, įvertinimą, leidžiant valstybėms narėms ryžtingiau ir operatyviau imtis socialinės politikos priemonių.
16. Atvirojo koordinavimo metodo tobulinimą nustatant kokybinius ir kiekybinius tikslus, socialinius rodiklius ir vietos lygmens socialinių subjektų dalyvavimo užtikrinimą. ■

Europos socialinės darbotvarkės atnaujinimas

Komisijos atnaujintoje socialinėje darbotvarkėje nustatomi šios politikos artimiausių metų prioritetai ir konkrečios horizontalios ir daugialypės priemonės, kurios apima įvairias sritis – nuo užimtumo politikos iki švietimo, sveikatos, imigracijos ir kultūrų dialogo.

Ši darbotvarkė buvo priimta iki 2008 m. vasaros. Atsižvelgdamas į sunkią pasaulio ekonomikos ir finansų krizę, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas mano, kad Europos Sąjungai labai svarbu propaguoti solidarumą, pagarba darbuotojams ir ekonomikos konkurencingumu pagrįstą Europą. Todėl Komitetas ragina priimti realią Socialinės politikos veiksmų programą ir atnaujinti socialinę darbotvarkę remiantis šiomis priemonėmis:

1. Įgyvendinti veiksmingas priemones kovai su skurdu, diskriminacija ir socialine atskirtimi. Pavyzdžiui, ES turi nustatyti tikslinius gero- vės rodiklius, atsižvelgti į tarpvalstybines pacientų teises ir skatinti kartų solidarumą.
2. Patvirtinti, kad judumas yra galimybė, kuria gali pasinaudoti kiekvienas, ir aiškiai nurodyti, kad pagrindinės socialinės teisės nėra svarbesnės už ekonomines laisves ir konkurencijos taisykles, jei reikia, imtis politinių ir teisinių priemonių, kad būtų užkirstas kelias kėsintis į pagrindines teises, ir pašalinti dviprasmybes, kurių galėjo kilti dėl Europos Teisingumo Teismo sprendimų dėl laisvės teikti paslaugas ir laisvo darbuotojų judėjimo.
3. Atsižvelgti į lyčių lygybę kaip būtiną principą siekiant Europos Sąjunga ekonomikos augimo, užimtumo ir socialinės sanglaudos tikslų. Patvirtinti konkrečias priemones skirtingo darbo užmokesčio problemai išspręsti.
4. Sustiprinti atvirąjį koordinavimo metodą, ypač aktyviau siekiant kiekybinių ir kokybinių tikslų.
5. Stiprinti darbo santykių sistemas Europos Sąjungos ir nacionaliniu lygiu. Reikia vykdyti tinkamas konsultacijas su Europos socialiniais partneriais pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 138 straipsnį, kad būtų užtikrintas jų bendrų ilgalaikių darbo programų įgyvendinimas ir skatinami kolektyviniai tarpvalstybiniai sutarimai, grindžiami tvirtu teisiniu pagrindu.
6. Remti valstybes nares prisitaikant, derinant ir stebint bendrus darbo rinkos lankstumo ir užimtumo saugumo principus. Reikia patvirtinti tvirtą kolektyvinių derybų teisinį pagrindą, kad būtų sustiprintas socialinio dialogo vaidmuo diskutuojant apie darbo rinkos lankstumą ir užimtumo saugumą.
7. Pritaikyti švietimą ir mokymą siekiant didinti galimybes įsidarbinti, pašalinti įgūdžių trūkumą darbo rinkoje ir užtikrinti mokymo paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą ir didinti galimybes mokytis visą gyvenimą visoms amžiaus ir socialinėms grupėms.

8. Atkreipti dėmesį į inovacijas darbe ir naujus profesinius įgūdžius, kartu siekiant didesnio aiškumo ir paprastumo pripažįstant profesines kvalifikacijas. ■

Socialinės atskirties problemos sprendimas

Vienas iš šešių europiečių gyvena žemiau skurdo ribos. Ekonomikos krizės laikotarpiu dar labiau paaštrėjęs socialinės atskirties procesas, kuris gali būti skurdo priežastis ar pasekmė, yra didelis iššūkis Europos ir nacionalinėms sprendimus priimančioms institucijoms; jam įveikti reikia visų socialinių ir ekonominių subjektų dalyvavimo.

Komitetas mano, kad toliau nurodytos priemonės yra labai svarbios Europos Sąjungos lygiu veiksmingai sprendžiant socialinės atskirties problemą:

1. Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi metai, kuriais pasirinkti 2010-ieji, yra labai svarbi iniciatyva, bet jai turi būti skirtas didesnis finansavimas, kad būtų veiksmingiau įveikti krizės padariniai.
2. Socialiniai partneriai ir kiti suinteresuotieji subjektai turi aktyviau dalyvauti rengiant nacionalinius įtraukties veiksmų planus.
3. „Socialinio eksperimentavimo“ metodą aktyvios įtraukties srityje reikėtų taikyti asmenims, kurių nepasiekia parama, teikiama pagal tradicinius mechanizmus, o Europos Komisija turėtų sukurti ES tinklą šio metodo įgyvendinimui stebėti.
4. Europos socialinis fondas turėtų labiau paremti socialinius subjektus, rengiančius užimtumo ir mokymo projektus, kuriais siekiama padėti nepalankioje padėtyje atsidūrusiems asmenims.
5. Būtina įgyvendinti teisės aktuose nurodytas apsaugos priemones, numatančias būtiniausius socialinius standartus asmenims, kuriems labiausiai reikalinga pagalba, įskaitant būtiniausias pajamas, orumo nežeminančią pensiją ir galimybę gauti finansines ir kokybiškas sveikatos ir socialines paslaugas.
6. Europos Sąjungos užimtumo gairėse turėtų būti nurodytos griežtos priemonės, kaip įveikti kliūtis, trukdančias moterims patekti į darbo rinką, ir kaip sumažinti vis dar esantį vyrų ir moterų mokamų atlyginimų atotrūkį, dėl kurio moterų socialinė apsauga ir jų pensija yra mažesnė.
7. Visos kovos su socialine atskirtimi priemonės pirmenybę turėtų teikti vaikų skurdo, mokyklos nebaigusių vaikų ir kartais sunkaus perėjimo iš mokyklos suolo į darbo vietą problemoms.
8. Turėtų būti įsteigtas specialus fondas remti vyresnio amžiaus žmonėms skirtas paslaugas, kad jiems būtų užtikrinta saviraiškos galimybė, pavyzdžiui, dirbti, dalyvauti savanoriškoje veikloje, mokytis visą gyvenimą ir užsiimti kita socialine veikla.
9. Turėtų būti vertinama, kaip geriamos negalių asmenų pagrindinės socialinės teisės pagal sutartus įtraukties rodiklius, patikimus statistikos duomenis ir įvertinamus užimtumo tikslus. Reikėtų geriau taikyti ES

struktūrinių fondų reglamento nuostatą dėl apsaugos nuo diskriminacijos dėl neįgalumo. Nacionalinės asociacijos turėtų aktyviau dalyvauti gerinant neįgalių asmenų galimybes naudotis švietimo ir profesinio mokymo paslaugomis bei siekti, kad darbo vietos taptų prieinamesnės.

10. Europos institucijos turėtų patvirtinti veiksmingą teisinį veiksmyų pagrindą kartu

su romams skirta ES strategija ir sukurta institucinė platforma, galinti padėti formuoti Europos romų įtraukties politiką.

11. Turėtų būti nedelsiant priimta Europos bendrijos steigimo sutarties 13 straipsnio reikalavimus visiškai atitinkanti direktyva dėl kovos su visų formų diskriminacija ir daugialype diskriminacija. ■

Trečiųjų šalių piliečių integracijos skatinimas

Integracija – tai dviejų kryptių procesas, pagrįstas trečiųjų šalių piliečių ir priimančiosios visuomenės teisėmis ir pareigomis. Integracijos politika turi būti skirta imigrantams ir priimančiajai visuomenei, kad būtų sukurta visuomenė, kurios visi piliečiai turėtų vienodas teises ir pareigas ir laikytųsi bendrų demokratinės, atviros ir pliuralistinės visuomenės vertybių.

Komitetas pabrėžia konstruktyvų migracijos indėlį į Europos ekonomikos ir kultūros raidą.

Užimtumas yra svarbi integracijos proceso dalis. Komitetas remia nuostatą sudaryti galimybes teisėtai migracijai įsidarbinimo tikslais bei politiką dėl kovos su neteisėtų imigrantų, kurie būna dažnai išnaudojami, darbu, tačiau mano, kad neįmanoma įveikti neteisėto darbo sankcijas taikant tik darbdaviams.

Kad trečiųjų šalių piliečiai būtų geriau integruoti į kultūros, socialinę ir ekonomikos sritį, Komitetas Europos institucijoms rekomenduoja imtis šių priemonių:

1. Skatinti piliečių integraciją, pagrįstą imigrantų ir kitų šalies piliečių teisių lygybės principu ir pagrindine pilietybės koncepcija.
2. Užtikrinti aktyvų Europos integracijos forumo vaidmenį, kuris tikrai dalyvauja formuojant ir vertinant integracijos politiką.
3. Rengiant integracijos politiką konsultuotis su imigrantams atstovaujančiomis asociacijomis,

ir įtraukti jas į šioje srityje įgyvendinamas programas.

4. Skirti pakankamai lėšų integracijai ir paremti šioje srityje dirbančias vietas bei regionų valdžios institucijas.
5. Pritarti nuostatai, kad socialiniai partneriai ir NVO priimtų naujus įsipareigojimus, kurie gali skatinti socialinei integracijai palankią veiklą, kovą su rasizmu ir ksenofobija bei visomis kitomis diskriminacijos formomis.
6. Užtikrinti, kad integracijos politikai būtų visapusiškai taikomas atvirasis koordinavimo metodas.
7. Remti socialinius subjektus įgyvendinant užimtumo ir profesinio rengimo projektus, kurie remiasi imigrantų dalyvaujama integracija, leidžiančia projektų gavėjams vienodomis sąlygomis dalyvauti jų įgyvendinime.
8. Įtraukti profesines sąjungas ir darbdavių asociacijas, kad kartu su valdžios institucijomis dalyvautų kovojant su neteisėtu darbu.
9. Pradėti Europos lygio diskusiją dėl galimybės parengti reguliavimo priemones, norint išvengti grėsmės, kad neteisėta migracija netaptų aplinkiniu keliu į teisėtą migraciją.

10. Sudaryti galimybes teisėtai imigracijai į sektorius, kurie dėl neteisėto darbo labiausiai nukentėjo, kartu rengiant informacines

ir švietėjiškas kampanijas, parodančias nedeklaruoto darbo padarinius. ■

Pagarba pagrindinėms teisėms

Norint sukurti tikrą Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę būtina pusiausvyra tarp šių trijų aspektų, kad būtų apsaugotos demokratinės vertybės, kadangi iki šiol priimtuose teisės aktuose tai buvo daroma nepakankamai. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, įtraukta į Lisabonos sutartį, sudaro Europos modelio pagrindą, kurį turės atitikti visų sričių politika bei Europos lygiu priimami sprendimai.

Pirmiausia imigracijos politika ir teisės aktais turėtų būti visapusiškai gerbiamos kiekvieno asmens pagrindinės teisės, laikomasi vienodo požiūrio į vyrus ir moteris ir nediskriminavimo principų.

Be to, Komitetas norėtų pabrėžti visuotinės svarbos paslaugų, numatytų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ir tų, kurios apibrėžtos prie Lisabonos sutarties pridėtame protokole, svarbą.

Taip pat, kad būtų labiau gerbiamos pagrindinės teisės šiose dvejose srityse, kurios pirmiausia susiję su ekonomine ir socialine veikla, Komitetas rekomenduoja Europos institucijoms įgyvendinti šias priemones:

1. Užtikrinti platesnį organizuotos pilietinės visuomenės atstovavimą naujosios Europos pagrindinių teisių agentūros ir forumo valdyme.
2. Išplėsti Europos pilietybės taikymo sritį įtraukiant trečiųjų šalių piliečius, kurie

nuolat arba ilgai gyvena vienoje iš Europos Sąjungos valstybių narių.

3. Į dešimties bendrų principų, kuriais grindžiama bendra imigracijos politika, sąrašą įtraukti du naujus principus – pagarbą pagrindinėms teisėms ir laisvėms bei teisinės valstybės principo laikymąsi.
4. Nedelsiant priimti horizontaliąją direktyvą, kuria būtų nustatyta vienodos trečiųjų šalių darbuotojų, teisėtai gyvenančių bet kurioje valstybėje narėje, teisės.
5. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, ratifikuoti Jungtinių Tautų konvenciją dėl darbuotojų migrantų apsaugos.
6. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, inicijuoti imigracijos srities programas, kurioms bus taikoma įprastoji teisėkūros procedūra, ir stebėti, kad jos atitiktų žmogaus teises ir pagrindines laisves, kaip numatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.
7. Parengti Bendrijos iniciatyvą siekiant pradėti tikrą diskusiją dėl visuotinės svarbos paslaugų gairių, turint omenyje jų svarbą Europos Sąjungos socialinei ir teritorinei sanglaudai globalizacijos sąlygomis ir atsižvelgiant į Lisabonos sutartyje numatytą tikslą skatinti jų visuotinį prieinamumą ir vartotojų teises. ■

Atsinaujinimas įgyvendinant tvarų vystymąsi

Tvarus vystymasis ir trys jo ramsčiai, būtent aplinka, socialinės ir ekonominės sąlygos, turi tapti Europos atnaujinimo ir atgaivinimo pagrindu ir principu, kuriuo būtų faktiškai vadovaujama kuriant ateities politiką. Europos atnaujinimo planas turėtų tapti „naujuoju tvarumo sandoriu (*new deal*)“ ir patikima tvaraus vystymosi skatinimo priemone. Europos Sąjunga turi visais būdais skatinti augimą, paremtą mažai anglies dioksido išskiriančiomis technologijomis, efektyviu energijos vartojimu, racionaliu žaliavų naudojimu, taip pat skatinti tvarų vartojimą bei gamybą.

Pasirinkus BVP augimą svarbiausiu politikos tikslu galimi dideli iškreipimai. Augimo negalima įvertinti vien kiekybiškai, yra daug socialinių ir aplinkos veiksnių, kurie gyvybiškai svarbūs žmonių gerovei, bet neįtraukiami į BVP rodiklį, nes tam tikros minėtų sričių prekės ir paslaugos nėra parduodamos rinkoje. Turi būti parengti alternatyvūs rodikliai, padėsiantys geriau vertinti pažangą siekiant tvaraus vystymosi.

Norėdamas, kad gerovė būtų vertinama tvaraus vystymosi požiūriu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas rekomenduoja imtis šių priemonių:

1. Tvarus vystymasis turi tapti vienu bendru visų Europos ekonominės, socialinės ir aplinkos politikos priemonių tikslu. 2010 m. Europos Sąjunga turėtų priimti visuotinę bendrą Europos tvaraus vystymosi strategiją, kuri apimtų svarbiausius trijų jau parengtų strategijų – dabartinės Lisabonos strategijos, Tvaraus vystymosi strategijos ir Energetikos bei klimato strategijos – elementus.
2. Europos Sąjungos biudžetą reikėtų persvarstyti atsižvelgiant į tvarų vystymąsi. Leidžiant valstybės lėšas reikia pasverti ekonominius, socialinius ir aplinkos apsaugos aspektus ir apie būsimų kartų teises galvoti ne mažiau kaip apie dabartinių kartų teises.
3. Reikėtų sukurti naujus rodiklius pažangai žmonių gerovės ir tvaraus vystymosi srityje įvertinti ir nustatant politinius uždavinius plačiau juos naudoti vietoje BVP.
4. Europos Sąjungai plėtojant savo išorės santykius reikėtų raginti kitas pasaulio šalis laikytis panašaus tvari vystymosi paremto požiūrio, kad visiems būtų užtikrintos vienodos vystymosi sąlygos ir nekiltų grėsmė pramonės konkurencumui.
5. Septintojoje bendrojoje mokslinių tyrimų programoje reikėtų sutelkti dėmesį į svarbiausias tvaraus vystymosi sritis, pavyzdžiui, aplinką tausojančias technologijas ir švarią energiją. ■

Tvarus mūsų gamtos išteklių valdymas

Gamtos ištekliai yra mūsų gamtinis kapitalas, taigi ir ekonomikos kertinis akmuo. Mūsų gerovė, ateitis ir ekonomikos klestėjimas priklauso nuo mūsų pagarbos gamtos ištekliams ir jų tausaus naudojimo.

Nors per pastaruosius dvidešimt penkerius metus pasaulio ekonomikos augimas padvigubėjo, tačiau 60 proc. ekosistemos, kuri yra maisto, vandens energijos ir švaraus oro šaltinis, nyksta arba naudojama netausiai.

Biologinės įvairovės išsaugojimas – svarbus uždavinys ne tik etiniu, bet ir ekonomijos požiūriu. Ekonominiai nuostoliai, kuriuos lėmė ekosistemos nykimas, šiuo metu skaičiuojami šimtais milijardų eurų.

Europos Sąjungos lėšos ir subsidijos turėtų būti tausaus gamtos išteklių valdymo varomoji jėga. Žemės ūkis, atsižvelgiant į taikomą praktiką, biologinei įvairovei gali daryti teigiamą arba neigiamą įtaką.

Bendroji žuvininkystės politika taip pat turėtų būti priemonė biologinei įvairovei apsaugoti, pereinant prie ekosistemomis, o ne tik rūšimis, pagrįsto valdymo.

Kad Europos Sąjungos politika prisidėtų prie tausaus mūsų gamtos turtų valdymo, Komitetas rekomenduoja įgyvendinti šias priemones:

1. Imtis ryžtingesnių veiksmų veiksmingesnio išteklių, ne tik energijos, bet ir žaliavų bei vandens, naudojimo srityje pirmiausia užtikrinant visišką esamų biologinės įvairovės, vandens ir atliekų tvarkymo teisės aktų įgyvendinimą.
2. Užtikrinti veiksmingą esamų biologinės įvairovės apsaugos teisės aktų įgyvendinimą.
3. Bendrąją žemės ūkio politiką ir Bendrąją žuvininkystės politiką formuoti ir įgyvendinti taip, kad būtų užtikrinta gamtos išteklių apsauga.
4. Pašalinti kliūtis pagrindų direktyvos dėl dirvožemio apsaugos Europoje priėmimui.
5. Atsižvelgti į vandens stygiaus klausimą ir persvarstant Vandens pagrindų direktyvą nustatyti priemones, užkertančias kelią netausiam vandens vartojimui.
6. Geriau atsižvelgti į miškų vaidmenį Europoje ir pasaulyje, kadangi miškai yra biologinės įvairovės prieglobstis, jie sukaupia anglį, jie yra bioenergijos šaltinis, saugo nuo dykumėjimo ir aprūpina statybinėmis medžiagomis. ■

Ryžtingi veiksmai sprendžiant klimato kaitos problemas

Klimato kaita šiuo metu yra vienas didžiausių iššūkių pasauliui. Kad galėtume šį iššūkį atremti, reikalinga tvirta politinė valia visais lygmenimis ir tvirtas visuomenės pasiryžimas.

Norėdami užtikrinti, kad vidutinė temperatūra visos planetos mastu niekada nepakiltų daugiau nei 2°C, palyginti su jos ikipramoniniu lygiu, privalome iš esmės sumažinti bendrą pasaulinį išmetamų šiltnamio dujų kiekį. Iki 2020 m. išsivysčiusių šalių išmetamų šiltnamio dujų kiekis turės būti sumažintas 25–40 proc., o iki šio amžiaus vidurio 60–80 proc., palyginti su 1990 m. išmetamų kiekiu. Todėl būtina iš esmės keisti gyvenimo būdą, gamybą ir vartojimą. Sėkmingai įgyvendinti šiuos planus galima tik bendromis visų šiltnamio dujas išmetančių šalių, kurios Jungtinių Tautų kvietimu 2009 m. gruodžio mėn. susirinkus Kopenhagoje, pastangomis. Europa privalo savo teritorijoje imtis atitinkamų priemonių ir siekti iki 2020 m. sumažinti išmetamų dujų kiekį 30 proc., kaip ji su tam tikra sąlyga siūlė Jungtinių Tautų derybose.

Būtinios ekonomikos permainos suteikia galimybių, tačiau ir iškelia didelius iššūkius. Ekologiškos technologijos gali padėti sukurti naujas darbo vietas Europoje, tačiau pramonės šakos, išmetančios daug anglies dioksido, ateityje turės drastiškai sumažinti šias išlakas. Kad šios permainos būtų įgyvendintos, visi suinteresuotieji subjektai turi prisidėti prie

skaidraus ekonomikos valdymo, kai atskleidžiamos visos sąnaudos ir įvairių politinių priemonių bei technologijų nauda.

Komitetas ragina Europos institucijas priiimti tvirtus įsipareigojimus apriboti klimato kaitą, visų pirma laikantis šių rekomendacijų:

1. 2009 m. gruodžio mėn. Kopenhagoje priimti plataus užmojo susitarimą, pakeisiantį Kioto susitarimą, kuriuo daugiausiai anglies dioksido išmetantys subjektai, laikydamiesi bendros, tačiau diferencijuotos atsakomybės principo, įsipareigotų siekti būtino bendro išmetamų dujų kiekio sumažinimo ir kartu išsaugoti Europos pramonės šakų konkurencingumą.
2. Kuo skubiau priimti naujus teisės aktus siekiant įgyvendinti Europos Sąjungos išmetamų šiltnamio dujų mažinimo tikslus, kad iki 2020 m. būtų galima 30 proc. sumažinti šias išlakas, jei bus pasirašytas Kopenhagos susitarimas, ir visiems pramonės sektoriams taikyti Europos Sąjungos prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą.
3. Užtikrinti, kad Europos Sąjungos lėšos būtų skiriamos nedidelį anglies dioksido kiekį išskiriančių technologijų vystymui, įskaitant darbuotojų mokymą kvalifikuoto darbo vietoms šioje srityje užimti.

4. Pasirūpinti, kad aplinkosaugos klausimai būtų sprendžiami ekonomiškai: išorės sąnaudas, įskaitant ir socialines sąnaudas, įtraukiant į visų energijos rūšių kainas ir atsižvelgiant į konkurencingumą pasaulio mastu. Konkuruojančios energijos technologijos turi būti įvertintos atsižvelgiant į sąnaudas ir naudą visą jų gyvavimo ciklą.
5. Bendromis pastangomis imtis priemonių klimato kaitai apriboti ir prisitaikyti prie jau žinomų klimato kaitos padarinių: pasirūpinti ir tinkamai reaguoti audrų, sausrų ar potvynių atvejais atsižvelgiant į pakitusias klimato sąlygas keisti maisto gamybą, pasirūpinti rūšių migracijai ir naujų ligų plitimui. ■

Energijos saugumas – bendras tikslas

Europos Sąjunga 50 proc. savo energijos poreikių patenkina importuodama ir jeigu nebus imtasi jokių veiksmų, ši santykinė dalis iki 2020 ir 2030 m. padidės iki 70 proc. Antroji dujų krizė tarp Ukrainos ir Rusijos aiškiai parodė, kad jau atėjo laikas pereiti prie tikros Europos energetikos saugumo politikos.

Apsirūpinimo energija patikimumas reiškia ne tik esamus fizinius energijos išteklius, tačiau ir galimybę gauti jų visuomenei priimtina kaina. Vienintelis sėkmingas būdas įveikti dabartinę energetikos ir klimato kaitos krizę – sparčiai pertvarkyti pasaulio ekonomikos energetinę bazę sumažinant jos pernelyg didelę dabartinę priklausomybę nuo iškastinio kuro. Todėl gyvybiškai svarbu, kad, pereinant prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos, aktyvi ir atsakinga energetikos ir klimato politika būtų įtraukta į Europos Sąjungos išorės politiką.

Atsižvelgdamas į šiuos globalius klausimus ir energijos tiekėjų ir vartotojų tarpusavio priklausomybę, Komitetas mano, kad valstybės narės ir visi kiti suinteresuotieji subjektai turėtų imtis bendrų veiksmų sustiprinti ES energetinį saugumą remdamiesi šiomis rekomendacijomis:

1. Planuoti laikantis tikslaus didelių investicijų į energetikos infrastruktūrą grafiko, kad Europos tinklas būtų pritaikytas mažesniems, decentralizuotiems atsinaujinančios energijos šaltiniams ir būtų sudarytos tokios sąlygos energetiniam solidarumui Europoje, kad ES naftos paklausa per keletą metų nustotų didėti.
2. Nuodugniai išanalizuoti branduolinės energijos galimybes ir su ja susijusią riziką.
3. Toliau vystyti ir nuosekliai vertinti pasirinktų technologijų poveikį tvariam vystymuisi, pirmiausia biokuro poveikį ekologinio gyvavimo ciklui. Komitetas mano, kad iš dalies pakeisti dyzeliną ar benziną biokuru yra viena mažiausiai veiksmingų ir brangiausių klimato apsaugos priemonių; tai rodo itin netinkamą finansinių išteklių paskirstymą.
4. Aktyviai bendradarbiauti Europos lygiu energetikos išorės politikos srityje, dirbti solidariai ir neleisti, kad energija taptų ginklu sprendžiant tarptautinius konfliktus.
5. Derybų dėl išorės sutarčių metu reikalauti, kad trečiosios šalys laikytųsi abipusiškumo, vienodų sąlygų taikymo, investicijų skaidrumo ir apsaugos principų.
6. Rengiant išorės energetikos strategiją konsultuotis su pilietinės visuomenės atstovais ir raginti juos aktyviai dalyvauti šioje veikloje.

7. Numatyti tarptautinių dujų ir elektros energijos tinklų sujungimą šiaurės pietų ir rytų vakarų kryptimis ir remti projektus, skirtus diversifikuoti tiekimo šaltinius už Europos Sąjungos ribų.
8. Pertvarkant Europos apsirūpinimo energija tinklą, numatyti krizių prevencijos priemonės, pavyzdžiui, skubaus perspėjimo, keitimosi informacija ir atsargų kaupimo bei vieny energijos rūšių keitimo kitomis priemonėmis. ■

Energijos vartojimo efektyvumo potencialo išnaudojimas

Energijos vartojimo efektyvumas ir energijos taupymas yra pačios rentabiliausios priemonės ES klimato kaitos ir energetikos teisės akty pakete nurodytiems tikslams pasiekti, būtent: iki 2020 m. šiltnamio dujų išlakas sumažinti 20 proc. (nuo 1990 m. lygio) ir neprivaloma tvarka iki 2020 m. sutaupyti 20 proc. Europos Sąjungoje suvartojamos energijos (palyginti su 2020 m. prognozėmis).

Komitetas, visiškai pritardamas pastarajam tikslui, taip pat rekomenduoja nustatyti naujus konkrečius taupymo tikslus įvairių gaminių ir paslaugų atžvilgiu, ypač tų, kurie yra labai svarbūs vidaus rinkoje. Išskyrus keletą atvejų, valstybės narės neparodė tvirto pasiryžimo pasiekti šiuos tikslus, ypač sektoriuose, kuriuose sunaudojama daugiausia energijos, būtent privataus transporto ir būsto. Todėl piliečių dalyvavimas siekiant šių tikslų yra būtinas. Kadangi pastarųjų sprendimus šiose srityse dažnai nulemia kaina, itin svarbu juos motyvuoti ekonominėmis paskatomis ir suteikti reikalingą informaciją.

Kad būtų išnaudotas visas efektyvaus energijos vartojimo potencialas, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas rekomenduoja šias priemones:

1. Ištirti konkrečių efektyvaus energijos vartojimo tikslų įvairių gaminių ir paslaugų atžvilgiu įgyvendinimo galimybes.
2. Užtikrinti, kad efektyvaus energijos vartojimo iniciatyvos būtų konkrečios ir tinkamos įgyvendinti, ir kontroliuoti, kiek praktiniai rezultatai atsilieka nuo tikslų, kaip tai buvo daroma transporto priemonių taršos, bendro CO₂ ir šiltnamio dujų kiekio mažinimo ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimo srityse.
3. Remti efektyvų energijos vartojimą nediskriminacinėmis paskatomis ir subsidijomis, taip pat sumažintu PVM tarifu arba mokesčių lengvatomis, kurios būtų taikomos perkant energiją taupančias ir aplinkai nekenkiančias technologijas arba įrengiant ne naujos statybos pastatuose geresnės kokybės termoizoliacijos sistemas.
4. Sukurti suvartojamos energijos ženklinimo sistemą maisto produktų sektoriuje, kad šioje srityje vartotojai galėtų rinktis motyvuotai.
5. Numatyti energijos taupymo programas, pritaikytas kukliausio biudžeto namų ūkiams, kurie kylant kainoms už energiją turi mokėti brangiau, bet neturi galimybių investuoti į naują, energiją taupančią būsto įrangą.
6. Skatinti naujų technologijų sklaidą, kuo geriau pasinaudojant Europos Sąjungos septintosios bendrosios mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programos, 2007–2013 m. Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos (CIP), LIFE+ programos ir struktūrinių bei sanglaudos fondų teikiamomis galimybėmis.

7. Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygiu aiškiai, veiksmingai ir tvariai skleisti informaciją apie įvairias nedaug energijos naudojančias technologijas, skirtingos vartotojiškos elgsenos energetinio poveikio įvertinimus ir valdžios institucijų taikomas skatinamąsias priemones. ■

Modernus tarptautinių organizacijų valdymas

Pastaraisiais metais organizuota pilietinė visuomenė, NVO ir besivystančios šalys kelia nemažai klausimų dėl daugelio tarptautinių organizacijų sprendimų priėmimo proceso demokratiškumo. Globalizacijos sąlygomis šios organizacijos atlieka pagrindinį arbitrų vaidmenį tarptautinių santykių srityje, o nevienodas požiūris į išsivysčiusių ir besivystančių šalių valdymo metodus menkina pasitikėjimą jomis. Siekdamas didesnio teisėtumo ir atsakomybės, šios organizacijos privalo aktyviau įtraukti besivystančias šalis į sprendimų priėmimo procesus ir užmegzti struktūruotą dialogą su pilietine visuomene.

Siekdamas prisidėti gerinant tarptautinių organizacijų valdymą, Komitetas mano, kad reikėtų atsižvelgti į šiuos pasiūlymus:

1. Pritarti tarptautinių organizacijų (JTO, Pasaulio banko, TVF, OECD, PPO, TDO ir kt.) institucinio dialogo užmezgimui ir sudaryti sąlygas koordinuoti veiksmus, kurie padėtų gerinti rezultatus ir išvengti viena kitai prieštaraujančių programų įgyvendinimo ir išteklių švaistymo.
2. Į šį institucinį koordinavimą įtraukti regionų tarpvyriausybines organizacijas siekiant užtikrinti jų dalyvavimą įgyvendinant Tūkstantmečio vystymosi tikslus.
3. Imtis veiksmų, kad besivystančioms šalims būtų suteikta daugiau teisių tarptautinėse organizacijose, visų pirma Tarptautiniame valiutos fonde ir Pasaulio banke.
4. Tarptautinės organizacijos turėtų skirti ypatingą dėmesį svarbiausioms besivystančių šalių problemoms, susijusioms su skurdu, epidemijomis, aplinka bei žemės ūkio produktų gamyba.
5. Turėtų būti teikiama nuolatinė ir nenutrūkstama pagalba besivystančioms šalims skiriant išteklius ir perduodant patirtį, kad jų dalyvavimas tarptautinių organizacijų darbe būtų veiksmingas ir duotų geriausių rezultatų.
6. Imtis veiksmų ir paskatinti tarptautines organizacijas užtikrinti daugiau skaidrumo bei formaliai įsipareigoti suteikti galimybę susipažinti su jų dokumentais per laikotarpį, kurio pakaktų suinteresuotiesiems subjektams pareikšti nuomonę.
7. Pilietinė visuomenė turėtų dalyvauti tarptautinių organizacijų veikime pasinaudojant sukurtais ir struktūruotais mechanizmais.
8. Demokratišku būdu atrinkti pilietinės visuomenės atstovus, kurie dalyvautų tarptautinių organizacijų veikime, atsižvelgiant į jų gebėjimą atstovauti, nepriklausomumą ir kompetenciją bei įsitikinti, kad jų organizacijų ištekliai valdomi skaidriai.

9. Dar kartą atkreipti dėmesį į svarbiausius principus, kuriais turi būti grindžiami pilietinės visuomenės ir tarptautinių organizacijų santykiai, t. y.: tvirtai įsipareigoti skatinti abipusį dialogą ir atsisakyti bet kokių smurto formų;

laikytis skaidrumo principų, įsipareigojimų dėl informavimo, galimybės susipažinti su dokumentais, konsultavimosi, vertinimo ir diskusijų forumų internete. ■

Ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių skatinimas pasaulio mastu

Šiuo metu pasaulyje skatinti teises, visų pirma ekonomines ir kultūrinės, yra ypač svarbu dėl politinių, ekonominių ir socialinių priežasčių. Esant ekonomikos krizei, dėl kurios gali pablogėti gyvenimo sąlygos ir kilti pavojus daugelio tiek šiaurės, tiek pietų šalių vystymuisi, ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės daugelyje šalių tampa prioritetu.

Komitetas mano, kad nei esminės permainos, nei ekonomikos imperatyvai negali sumažinti budrumo tarptautiniu lygiu užtikrinant nustatytas ekonomines, socialines ir kultūrinės teises ir ragina atsižvelgti į šiuos pasiūlymus:

1. Kylant klausimams dėl teisių universalumo ir kultūrinio reliatyvizmo ir ieškant naujų būdų problemoms spręsti neturi būti pažeidžiamas visuotinių teisių nedalumo principas.
2. Užtikrinti, kad ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės būtų realiai pripažintos Europos Sąjungai vedant derybas tarptautinėse organizacijose, įgyvendinant Europos Sąjungos užsienio, vystomąją politiką, palaikant ryšius su partneriais iš trečiųjų šalių ir plėtojant dvišalį arba regioninį politinį dialogą.
3. Ragina visuotinai ratifikuoti Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto protokolą, kurio priėmimo procesas jau vyksta.
4. Prašo į Europos Sąjungos įgaliojimus derėtis dėl tolesnių susitarimų įtraukti ir ekonominių, socialinių bei kultūrinių teisių klausimą.
5. Pabrėžti darbo apsaugos ir su darbu susijusių teisių, kurios aiškiai apibrėžtos Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijose (teisė į darbą, teisė jungtis į asociacijas ir vesti kolektyvines derybas, nediskriminavimas darbo vietoje, vaikų darbo ir priverstinio darbo draudimas), svarbą ir paremti TDO parengtą Padoraus darbo darbotvarkę.
6. Atsižvelgti į teisės jungtis į asociacijas reikšmę socialinėms ir profesinėms organizacijoms, kurios prisideda plėtojant svarbų konstruktyvų dialogą.
7. Siūlo pradėti svarstyti informacijos centrus, kurie teiktų pagalbą žmogaus teisių gynėjams, įsteigimo klausimą. Šie centrai leistų ES institucijoms ir tarnyboms sudaryti tinklus dirbant jų kompetencijai priklausančiose srityse.
8. Socialinius partnerius laikyti socialinio dialogo dalyviais ir svarbiausiais Europos Sąjungos partneriais, aktyviai dalyvaujančiais politiniame dialoge, ir užtikrinti Europos Sąjungos paramą šalyse, kuriose socialiniai partneriai ir kitos pilietinės visuomenės organizacijos dirba sunkiomis sąlygomis ■

Tarptautinė Europos modelio sklaida

Europos Sąjungos sukurtas politinės ir ekonominės integracijos modelis, apimantis bendrąją rinką, valdymą, socialinius standartus ir pagrindinių teisių užtikrinimą, sąveikauja su kitais visuomenės modeliais, kartais netgi yra su jais susijęs priklausomybės ryšiais. Naujų pasaulinio masto subjektų atsiradimas, naujas tarptautinis darbo pasidalijimas, finansinio kapitalo hegemonija, gamybos grandinės susiskaidymas arba naujų kultūros atskaitos taškų formavimasis tarptautinėje arenoje sudaro sąlygas atskleisti šio modelio veiksmingumui, bet kartu jam kelia pavojų.

Europos socialinis modelis įrodė – tai ypač akivaizdu pasaulinės ekonomikos krizės sąlygomis – kad yra pajėgus užtikrinti sušvelninantį poveikį taikant solidarumo ir socialinio dialogo priemones. Įgyvendinant į išorę orientuotą Europos Sąjungos politiką, jis turi įtakos trečiųjų šalių socialinei padėčiai ir tvariam vystymuisi.

Komitetas mano, kad norint apsaugoti ir vystyti Europos modelį, būtina atsižvelgti į minėtas sąveikas ir populiarinti Europos integracijos modelį ir socialinę sanglaudą už Europos Sąjungos ribų šiomis priemonėmis:

1. Konstruktiviai bendradarbiaujant su kitomis pasaulio regioninės integracijos organizacijomis plėtoti vertybes ir priemones, kuriomis pagrįsta Europos integracija, užtikrinančias galimybę įgyvendinti bendrą politiką išsaugant įvairovę.
2. Įgyvendinant tarptautinius partnerystės susitarimus ir Europos Sąjungos vystomąją politiką, dalintis Europos ekonominės ir socialinės sanglaudos patirtimi.
3. Užtikrinti geresnį Europos Sąjungos veiksmų koordinavimą ir nustatyti bendras pozicijas įvairiose tarptautinėse organizacijose ir įgyvendinant tarptautinę politiką, kad Europos Sąjungos išorės veikla būtų sėkminga ir būtų įgyvendinti jos socialiniai tikslai.
4. Į išorės politikos prioritetus įtraukti ugdymo ir mokymo vystymo priemones, pagrindinius darbo standartus, socialinę apsaugą ir lygias vyrų ir moterų galimybes.
5. Socialinę ir aplinkos apsaugos dimensiją ir užimtumo aspektus įtraukti į Europos Sąjungos ratifikuojamas prekybos ir asociacijos sutartis.
6. Skatinti socialinį reguliavimą, socialinių partnerių derybas ir visuotinės socialinės apsaugos sistemas, kurios turėtų tapti Europos vystomosios politikos ašimi.
7. Vadovaujantis Europos įmonių socialinės atsakomybės samprata, raginti Europos tarptautines įmones skatinti socialinį dialogą sektoriuose ir trečiosiose šalyse, kuriose jos vykdo veiklą.
8. Skatinti naują tarptautinės finansų sistemos reguliavimą.

-
9. Parengti iniciatyvią ir globalią migracijos politiką, kuri skatintų migrantų kilmės šalių ir juos priimančių šalių bendrą vystymąsi.
 10. Raginti PPO bendradarbiauti su PDO darbuotojų teisių klausimais siekiant, kad padoraus darbo visiems tikslas atsidurtų globalaus valdymo dėmesio centre.
 11. Raginti tarptautines finansų institucijas jų vykdomą politiką labiau derinti su pasaulio mastu keliamu padoraus darbo tikslu.
 12. Europos Sąjungos išorės veikloje atsižvelgti į šiuos esminius jos elementus: pilietinės visuomenės organizacijų stiprinimą, jų dalyvavimo ir dialogo su institucijomis, vykdančiomis regioninę ir pasaulinę integraciją, sistemų kūrimą, organizuotai pilietinei visuomenei atstovaujančių patariamųjų organų pripažinimą prekybos ir asociacijos sutartis bei Europos Sąjungos organizacijų ir socialinių partnerių dialogo su regionais arba trečiosiomis šalimis plėtojimą. ■
-

Pasaulinė maisto problema ir Europos vystomoji politika

Apie 860 milijonų pasaulio gyventojų nuolat badauja, kadangi gyvena visiškame skurde, o beveik 2 milijardai žmonių laikas nuo laiko kenčia maisto stygių dėl didesnio ar mažesnio skurdo. Apsirūpinimo maistu užtikrinimas yra sudėtinga problema, nes tai priklauso nuo daugelio veiksnių, kurių sąveika 2008 m. sukėlė rimtą pasaulinę maisto krizę.

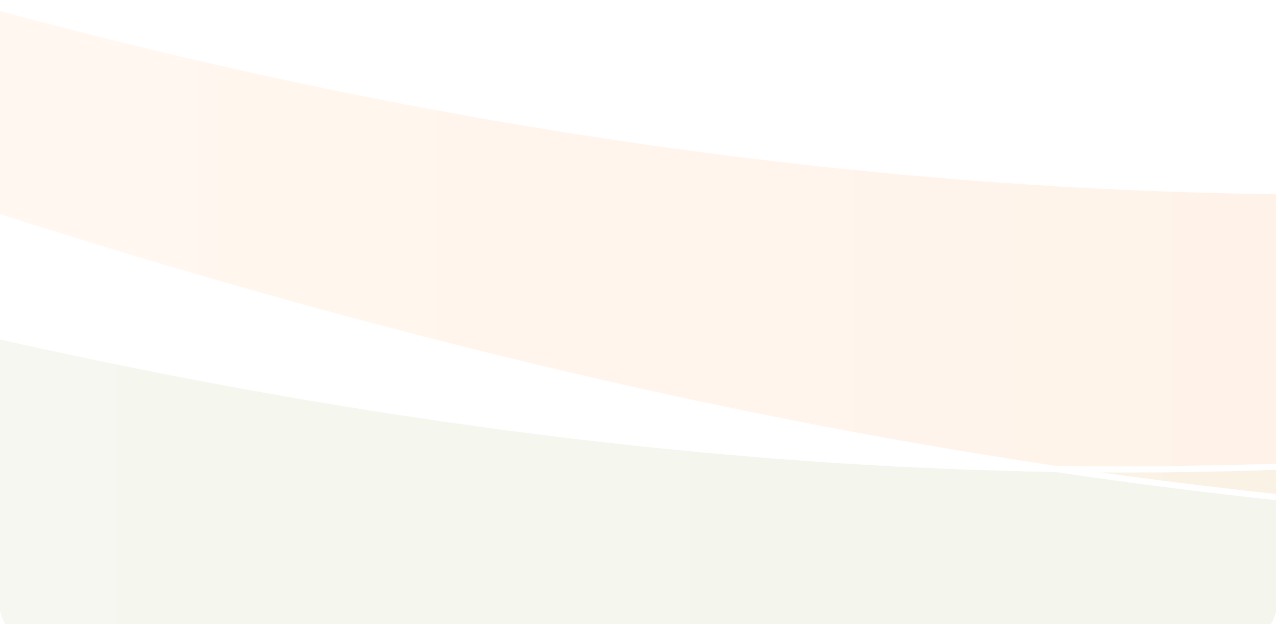
Be apsirūpinimo maistu užtikrinimo problemos, kyla ir maisto produktų rinkos nepriklausomumo, t. y. atskirų tautų teisės pačioms nuspręsti, kokius žemės ūkio ir maisto produktus gaminti, klausimas bei būtinybė skatinti ekologinį tvarumą užtikrinančią politiką ir prekybos praktiką. Šie veiksniai labai svarbūs besivystančiose šalyse, kur mažiausiai 70 proc. žmonių gyvena kaimo vietovėse. Kadangi žemės ūkis besivystančių šalių ekonomikoje yra labai svarbus, šis sektorius yra pagrindinis darbo vietų kūrimo šaltinis, galintis užtikrinti tvarų vystymąsi, stabdyti emigraciją ir sumažinti skurdą.

Siekdamas geriau užtikrinti apsirūpinimą maistu tarptautiniu lygmeniu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas rekomenduoja įgyvendinant Europos Sąjungos vystomąją politiką, imtis šių priemonių:

1. Žemės ūkio sektorius turi tapti strateginiu vystymosi prioritetu. Kartu su vietos lygmens žemės ūkio organizacijomis

vykdomas trumpalaikis, vidutinės trukmės ir ilgalaikis žemės ūkio politikos planavimas turi užtikrinti maisto produktų rinkos nepriklausomumą, vystyti perdirbimo pramonę ir stabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimą kaimo vietovėse.

2. Priimant sprendimus dėl vystymosi, maisto ir naujų energetikos technologijų reikia atsižvelgti tiek į socialinę ir ekonominę lygybę, tiek ir į regionų vystymosi skatinimą. Reikėtų parengti geresnes gyvybiškai svarbių išteklių (vandens, maisto, būsto, energijos, pajamų) paskirstymo ir investicijų, kuriomis siekiama ne vien tik ekonominių tikslų, skatinimo strategijas.
3. Prekybai žemės ūkio produktais reikia nustatyti taisykles, užtikrinančias, kad bet kuriuo metu kiekviena šalis turėtų pakankamą maisto produktų atsargą. Besivystančioms šalims, priklausomoms nuo maisto produktų importo, derėtų sudaryti palankias prekybos sąlygas, kuriomis būtų skatinama jų nacionalinė maisto produktų gamyba.
4. Europos Sąjunga turėtų remti gamintojų asociacijas ir rinkos organizacijas besivystančiose šalyse, kad jose būtų sukurtos bazinės gyventojų aprūpinimo maisto produktais sąlygos.

-
-
- 21
5. Siekiant užtikrinti apsirūpinimą maisto produktais ir stabilizuoti jų kainas, reikia parengti programą, kurioje būtų numatyta kaupti maisto atsargas pasaulio mastu, kaip tai daroma pagal Europos Sąjungos šalyse vykdomą naftos atsargų kaupimo programą, ir įsteigti pirminių žemės ūkio produktų kainų stabilizavimo fondą.
 6. Tik 1 proc. 9-ojo Europos plėtros fondo lėšų skiriama žemės ūkiui. Atsižvelgiant į tai, kad žemės ūkio sektorius besivystančiose šalyse yra labai didelis, būtina padidinti jam skiriamas lėšas ir įtraukti ūkininkų asociacijas į nacionalinių orientacinių programų rengimą. ■

Dalyvaujamoji demokratija ir piliečių iniciatyvos Europos Sąjungoje

Europos politinė sistema remiasi santykinai naujomis struktūromis ir todėl ji yra ne tokia uždara kaip daugelio valstybių narių. Europos demokratijos modelis grindžiamas atstovaujamoji demokratija, nors jam akivaizdžiai būdingi ir dalyvaujamąsios demokratijos bruožai. Lisabonos sutartyje numatyta stiprinti atstovaujamųjų asociacijų ir pilietinės visuomenės vaidmenį Europos institucijose vykstančiose diskusijose ir galimybę Europos piliečiams inicijuoti teisės akto pasiūlymą (naujas Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnis).

Nuo aštuntojo dešimtmečio plėtojamo socialinio dialogo, kuriame aktyviai dalyvauja Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, rezultatai rodo, kad dalyvavimas yra svarbus modernios demokratinės sistemos valdymo metodo veiksnys. Sukaupęs didelę atstovavimo aktyviausioms Europos pilietinės visuomenės jėgoms patirtį, Komitetas ne kartą pabrėžė, kad yra pasirengęs atlikti aktyvų vaidmenį stiprinant Europos demokratijos modelio dalyvaujamąjį aspektą.

Baltojoje knygoje dėl Europos valdymo Europos Komisija ryžtingai paragino piliečius aktyviau dalyvauti ir pradėjo plataus masto svarstymą apie įvairius piliečių dalyvavimo aspektus. Europos Konventui, kuriam buvo pavesta parengti Sutartį dėl Konstitucijos Europai, baigus darbą „pilietinio dialogo“ sąvoka įtvirtinta oficialiame žodyne.

Siekiant sukurti veiksmingą dalyvaujamąsios demokratijos mechanizmą Komitetas ragina taikyti šiuos principus ir priemones:

1. Dalyvaujamoji demokratija turi papildyti atstovaujamąją, tačiau negali jos pakeisti, kadangi abiejų šių modelių teisėtumas yra skirtingas.
2. Organizuotos pilietinės visuomenės atstovų reprezentatyvumas yra pagrindinė dalyvavimo teisės sąlyga ir jos teisėtumo pagrindas. Reprezentatyvumas turi būti ne tik kiekybinis, bet ir kokybinis.
3. Pilietinis dialogas yra valdymo išraiškos forma ir Europos demokratijos ateities modelio svarbiausias elementas. Būtent interaktyvi vieša diskusija sudaro galimybę apsvastyti teisės aktų turinį, tačiau jai būtinas institucinis pagrindas.
4. Konsultavimasis ir dalyvavimas yra dvi skirtingos dalyvavimo formos, kurioms taikomi tam tikri reikalavimai: konsultavimosi pagal principą „iš viršaus į apačią“ proceso metu konsultacijos besikreipianti institucija paprastai lemia instituciją, į kurią ji turi kreiptis, tuo tarpu dalyvavimas yra pagrindinė piliečių teisė, kuri, remiantis dalyvaujamąsios demokratijos teisiniu pagrindu, grindžiama priešingu principu, t. y. „iš apačios į viršų“.

-
5. Komitetas siūlo sukurti institucinę pilietinio dialogo platformą ir aktyviai prisidėti prie jo plėtotės.
6. Komiteto narių dalyvavimas nacionalinėse pilietinės visuomenės organizacijose bei Europos socialiniame ir ekonominiame

gyvenime yra esminė sąlyga piliečių iniciatyvai remiantis Lisabonos sutartimi įgyvendinti, todėl Komitetas pasirengęs įgyvendinti šią pažangią demokratijos priemonę. ■

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel. +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Katalogo Nr.: EESRK-2009-10-LT

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-LT-C

